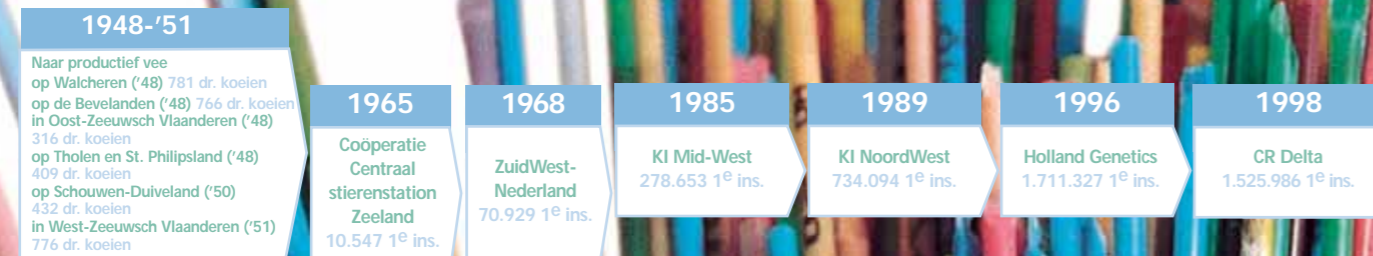

serie KI-stations: stierenstation bij Goes

Het water speelde ook bij de KI in Zeeland een belangrijke rol.

Soms kwam na rampen hulp van elders, ook de onderlinge saamhorigheid bracht vaak de oplossing voor de niet-geringe obstakels. Productief vee bleef hoog in het vaandel staan.

gingen vonden in het dorpje 's-Heer Hendrikskinderen bij Goes een uit 1920 daterend boerderijtje, dat gemakkelijk uitgebouwd kon worden als KI-station, waar een twaalfstal stieren onderdak kreeg. En 'in de zomer stonden ze aan de pen in de wei'. In de oude boerenwoning kwam stierenverzorger Klaas van der Linde wonen.

KI-reputaties: Rein Strikwerda

Als jonge dierenarts bij de Gezondheidsdienst voor Dieren in Groningen had hij zich al degelijk verdiept in de mogelijkheden van de KI en van die ervaring kon hij volop profiteren toen Rein Strikwerda in 1957 werd benoemd als directeur van het Spermacentrum voor Friesland. Elf jaar lang stimuleerde hij de ontwikkeling van de diepvriesmethode, die mogelijkheden opende voor de internationale handel in sperma. In 1968 ging Strikwerda naar Meppel als directeur van de KI-afdeling van de Landbouwbank: met 60.000 eerste inseminaties de grootste vereniging van het land.

inseminator op Walcheren en eigenlijk hadden ze het makkelijk: zij konden het sperma vanaf het station halen. Voor veel andere delen van Zeeland gold dat de stieren eerst twee- en later driemaal per week sperma leverden, dat na controle bij de Gezondheidsdienst in Goes verpakt naar de boot werd gebracht en na de overvaart werd het dan opgepakt door de inseminator. De watersnoodsramp van 1953 betekende een nieuwe slag: naast 1853 mensen kwamen 12.000 runderen om het leven. Vooral op Schouwen Duiveland

ondergebracht gloorden er nieuwe mogelijkheden voor Rudolf. En enkele jaren later kwamen door de fusie van Zeeland met Zuid-Holland nog meer kansen: met diepvriessperma groeide Lytse Rudolf uit tot de meest gebruikte stier van Nederland met meer dan 10.000 eerste inseminaties in 1968. In Zeeland werd ruim 90 procent van alle koeien geïnsemineerd met sperma van stieren met een bekende vererving, zodat dat oorspronkelijke ideaal 'naar productief vee' eindelijk serieus en met succes ter hand kon worden genomen.

Hulpvaardige bruggenbouwers

Zeeuwse KI kende eigen kwetsbaarheid en zocht dus tijdig samenwerking

In de zomer van 1948 werd op Walcheren de KI-vereniging opgericht, vooral op initiatief van de (niet alleen in Zeeland) invloedrijke veeteeltconsulent Kees Zwagerman. Enkele jaren eerder waren de dijken weer gedicht nadat 'Walcheren was verdronken voor Europa's bevrijding', om met schrijver Bob Spoelstra te spreken. De rundveestapel was gedecimeerd en hulp was dus noodzakelijk. Die kwam onder meer van het Fonds ter bevordering der rundveefokkerij. KI Walcheren kreeg de beschikking over Frans Adema 7 van Groenhoven, zoon van Adema 302 uit stal Florens Groneman in Wieringerwaard. Helaas, 'het sperma was steeds veel te dun om met succes voor de KI te kunnen gebruiken'. Jammer, want toen hij terug in Noord-Holland bij Piet Vedder en Siem Moeijes in Bobeldijk natuurlijk dekte legde hij er de basis voor een glansrijk preferentschap.

Toen alle (schier)eilanden hun eigen KI kregen – steevast onder het motto: naar productief vee – werden de stieren gezamenlijk ondergebracht bij veehouder Timmerman in Katendijke en toen hun aantal groeide tot zes werd een van de boerderijen van NV de Wilhelminapolder ingericht als stierenstal. De vereni-

De nieuwe ramp

Toen het station in december 1950 werd geopend kende Zeeland ruim 5000 geïnsemineerde koeien. De Noord-Hollandse stieren uit de eerste jaren hadden het veld geruimd voor Friezen, waaronder Rotterda Sikkema 89 van KI Oost-Vlaanderen. Tien jaar lang deed de kleinzoon van Willem Adema en Ceres Adema uit stal Jarich Schaap in Deersum prima werk, vooral als vetverhoger en als leverancier van rijen Zeeuwse kampioenskoeien met uithoudingsvermogen. Vader Kees en zoon Job Caljé waren vanaf 1953 tot nu

en Tholen waren de gevolgen dramatisch: hulp van elders lag volgens Zeeuwse traditie voor de hand en vanuit het Friese Oudega (Smallingerland) kwam de stier Rotterda Sikkema 114 (vader Rotterda Paul) beschikbaar voor de rampgebieden.

Blikvangers

De aankoop van Dokter Lente's Verwachting, zoon van Anna's Adema uit stal Jabik van der Pol in Herbaijum, in 1955 door de nieuwe consulent Wim Harmsen en commissie-aanvoerder Thijs Kleinepier, gaf inderdaad ruimte voor hoop. De ster van de stierenstal was tien jaar later nog present. Harmsen: 'Hij kan niet gemist worden, wat overigens niet pleit voor de andere stieren.' Hij gaf sterke dochters, maar die produceerden absoluut te weinig melk. In 1961 verzamelden de Zeeuwse verenigingen voldoende centen in de pot om Amarilla Gretha's AKA 2 van Ritske Velstra uit Marssum aan te kunnen kopen als 'gezamenlijke stier'.

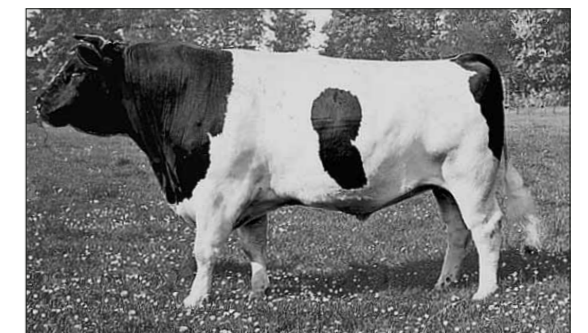
Ook hij werd helaas geen topper als fokstier, anders dan de pas daarvoor door West-Zeeuws Vlaanderen gekochte Lytse Rudolf (met veel Jelsumberbloed) uit stal Barteld de Leeuw te Grouw. Nadat eerst de wachtstieren al naar Westmaas waren gegaan en de fokstieren in de coöperatie van het centraal stierenstation werden

Van koeien naar kippen

Toen de stieren uit 's-Heer Hendrikskinderen waren vertrokken kocht Ko Fokker het station, hij overkapte de ruimte tussen de stierenboxen en bracht er 60.000 legkippen onder, terwijl in de oude boerderij eieren werden gesorteerd. Het bedrijf reunde minder goed, zodat Leen van Gilst in 1982 de gelegenheid kreeg het complex te kopen voor diens bedrijf dat CV en sanitair aanlegt in de regio. Enkele forse balken in het plafond en een aanrecht in de hoek herinneren nog aan de bijna dertig jaren toen de Zeeuwse KI-stieren in de winter los in de ruime boxen rondliepen.

Reimer Strikwerda

Boven: Rotterda Sikkema 89, beneden: Lytse Rudolf

Beneden: De ontvangst van Amarilla Gretha's AKA 2 in 1961; rechts de voorzijde van het complex in 2004

